СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Ч. 163. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го СЕРПНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 27, 1986 No. 163. VOL. XCIII.

В УВУ ОБГОВОРЕНО ТИСЯЧОЛІТТЯ

ПРОФ. Т. ЦЮЦЮРА СТАВ НОВИМ РЕКТОРОМ

Мюнхен, Західня Німеччина (А. Власенко-Бойцун). — Тиждень від 25-го липня до 2-го серпня ц.р. залишиться важливим в історії Українського Вільного Університету з двох причин: перша це визначення місця і дати святкувань 1000-річчя Хрищення Руси- України, а друге вибору нового ректора УВУ, який став проф. д-р Теодор Цюцюра.

На конференції, що відбулася в днях 26-28-го липня ц.р.схвалено запляновані Діловою Президією дату, місце і профіль наукового конгресу у 1000-річчя Хрищення Руси-України, який репрезентує усі афільйовані установи, разом 21, в тому чотири ієрархії українських церков: Українську Католицьку Церкву, Українську Православну Церкву, Українську Баптистську Церкву та Всеукраїнське Євангельське Братство та наукові установи: НТШ, УВАН, УТГІ та й інші українські товариства, що діють на терені Европи, ЗСА та Канади.

Члени Ділової Президії сповняють подвійне завдання: вони координують не лише дії Президії, але також працю афільйованих товариств свого терену і своєї установи. Ділова Президія складається з таких осіб: ректор Володимир Янів, голова, о. протоієрей Олег Кравченко, о. митрат Іван Музичка, пастор Володимир Домашовець, д-р Ярослав Білінський, д-р Ярослав Падох, д-р Любомир Винар, заступники, пастор Володимир Боровський, о. архипротопресвітер Паладій Дубицький, мгр Іван Коровицький, д-р Михайло Марунчак, члени.

Після довшої дискусії із трьох пропонованих столиць (Відень, Рим, Париж) вибрано Париж, де професори УВУ мають приязні зв'язки з французькими науковими колами і де успішно можна перевести науковий конгрес в 1000-річчя Хрищення Руси- України, дату якого намічено на квітень 1988 року.

Група учасників Конференції перед будинком УВУ в Мюнхені.

Для підготування програми того соборного наукового конгресу працюють комісії різних ділянок, які очолюють такі професори: А. Антонович (музикологічна); О. Горбач (мовознавство), о. І. Гриньох (богословсько-філософічна); І. Качуровський (літературна), о. І. Музичка (літургічна); декан З. Соколюк (правничо-устроєва); А. Жуковський (історична) і інші.

Кожна з тих комісій плянує видати один збірник, який вміщатиме праці різних вчених даної ділянки, під спільним заголовком „Праці Наукового Конґресу" в 1000-річчя Хрищення Руси- України" і своїм підзаголовком. Один збірник Мовознавчої комісії, доповіді якого були вже прочитані 27-го липня, відданий до друку завдяки меценатському дарові Владики Платона Корниляка. Ректорат УВУ сподіється, що й інші владики та багаті люди чи подружжя стануть меценатами поодиноких збірників, щоб залишилися тривалі пам'ятники наукових студій і меценатів, які хоч жили в розсіянні, але відзначали 1000-ліття Християнства в Україні соборно.

Крім наукових збірників поодиноких комісій, яких плянується 10, запляновані також регіональні збірники або збірники поодиноких установ, афільйованих до соборного конгресу 1000-річчя Хрищеня Руси- України, очевидно, їхніми власними фондами. Крім збірників, вже є в підготові (за редакцією проф. І. Качуровського) хрестоматія української християнської поезії. Вона повинна вийти друком ще в біжучому році. Побажаними є ще хрестоматія української релігійної музики та альбом українського християнського мистецтва. Очевидно, що всі ці книжки зможуть появитися тоді, коли українська громада поспішить з матеріяльною допомогою для видання їх та зголосить свою допомогу для УВУ, чи меценатський дар на покриття видання одного збірника.

Другою важливою подією в історичному тижні був вибір нового ректора УВУ. Уже минулого року ректор Володимир Янів на професорській конференції, яка відбулася в Мюнхені 8-го серпня 1985 року, заявив, що він залишається тільки ще на один рік на пості ректора УВУ та просить, щоб на протязі року підшукати кандидата на наступну каденцію. Цього ж року В. Янів потвердив своє минулорічне рішення і просив професорський збір звільнити його з цього становища, пропонуючи на своє місце довголітнього професора УВУ, який був активний в 1940-их роках при відбудові УВУ в Мюнхені, а згодом професора Галіфакського університету в Канаді, тепер емерита д-ра Теодора Цюцюру, якого вибрано ректором УВУ без довгої дискусії. Згідно зі статутом УВУ, уступаючий ректор стає автоматично проректором, щоб допомогти новому ректорові у перебранні його різних обов'язків. Уступаючий ректор, що сповняв знаменито свої обов'язки на протязі 18 років, заявив, що він присвятить свої останні роки для якнайкращої підготови конгресу 1000-річчя Хрищення Руси- України.

Кремль виступив з черговими пропаґандивними заявами

Москва. — В понеділок, 25-го серпня, Кремль виступив з черговими пропаґандивними заявами, які повинні вплинути на громадську думку Заходу.

Начальник генерального штабу збройних сил маршал Сергей Ахромеєв заявив, що Совєтський Союз має чим і як відповісти на стратегічну оборонну ініціятиву президента Реґена, і що ця відповідь „знецінить" протиракетну оборонну систему З'єднаних Стейтів Америки.

Потім на пресовій конференції виступив заступник міністра закордонних справ Юлій Воронцов і оголосив, що ніяких угод про зустріч на вищому рівні нема, хоч Вашінґтон твердить, що є.

Виступ С. Ахромеєва повинен був створити враження, що З'єднані Стейти не мусять створювати космічну оборону і що засоби, відпущені на її створення, є пустою витратою грошей.

Метою виступу Ю. Воронцова було створити враження, що Адміністрація Ронадла Реґена нічого не робить для того, щоб зустріч на вершинах могла відбутися. За словами заступника міністра, така зустріч відбудеться лише в тому випадку, якщо „будуть створені передумови для підписання декількох договорів про роззброєння".

Виступи Ахромеєва і Воронцова розраховані на те, що ліберали в З'єднаних Стейтах і Західній Европі зразу піднімуть ще більший крик, мовляв, стратегічна оборонна ініціятива в Америці дійсно не потрібна і, крім того, Білий Дім тільки створює враження, що серйозно провадить підготову до зустрічі на вершинах.

Білий Дім кілька днів тому дав зрозуміти, що при зустрічі президента Рональда Реґена і генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Ґорбачова треба обговорювати не лише справи роззброєння, але й більш широке коло проблем — реґіональні конфлікти (Афганістан, Камбоджа, Нікараґуа, Південна Африка) і постійне порушення Совєтським Союзом прав людини. Кремль хотів би звести зустріч лише до розмови про роззброєння.

Щодо стратегічної оборонної ініціятиви, то президент Р. Реґен неодноразово заявляв: космічна оборона буде створюватися і вона не стане предметом торгівлі в переговорах зі Совєтським Союзом.

„КІЛЬКІСТЬ ЖЕРТВ ЧОРНОБИЛЬСКОЇ КАТАСТРОФИ ДОСЯГНЕ 50,000", — КАЖЕ ВОЛЛЕС

Остин, Тексас. Виступаючи перед членами Американської асоціяції підприємниць, лікар Вес Воллес, який в кінці травня побував у московській лікарні, де перебували жертви катастрофи Чорнобильської енергетичної станції, заявив: „Трагедія Чорнобиля лише починає давати про себе знати. Із-за катастрофи в кінцевому підсумку помре від 10,000 до 35,000 осіб, а рахуючи з тими, хто вмре від рака, викликаного катастрофою, кількість жертв може досягнути 50,000".

В. Воллес, який є членом лівої організації „Лікарі за соціяльну відповідальність", був запрошений у Совєтський Союз з групою колег. Йому дозволили побувати в лікарні, де перебували пожежники, які дістали значну дозу радіяції. Воллеса попросили, щоб він виступив у лікарні, але половину виступу присвятив медичній темі, а другу половину — боротьбі за мир.

На думку американського лікаря, особи, які працювали на Чорнобильській енерґетичній станції або жили недалеко від неї, дістали при радіоактивному опромінюванні понад 600 рад. Воллес вважає, що вже доза 450 рад викличе смерть не менш як половини опромінених дорослих людей.

Як Воллес, так і його слухачки відносяться до тих, які в усіх бідах перш за все обвинувачують З'єднані Стейти Америки, а вже потім задумуються про ролю Совєтського Союзу. Тому лікаря-пацифіста ніяк не можна обвинувачувати в тому, що він перебільшує, бажаючи „насолити" Совєтському Союзові.

Совєтські експерти подають, що в СССР в результаті катастрофи помре від рака 6,530 осіб. Видно, це число сильно применшено.

Голова державного комітету в справах використання нуклеарної енергії Андронік Петросянц, виступаючи на пресовій конференції в Москві, визнав, що катастрофа в Чорнобилі нанесла удар совєтській програмі будівництва нуклеарних електростанцій. Він заявив, що доведеться обговорити справу про місця будівництва нуклеарних електростанцій, щоб вони не були розміщені близько великих міст.

Міжнародна конференція вимагатиме звітування

Відень. — Невдоволені браком совєтських інформацій негайно після нуклеарної катастрофи в Чорнобилю, офіційні представники 60-ох держав зібрались у Відні і схвалили новий договір про обов'язковість негайних інформацій. Пропозиція нового договору йде в тому напрямі, що кожна держава мусить негайно й вичерпно повідомити всі інші держави про навіть найменшу втечу радіоактивности в атмосферу.

Американські й совєтські делеґати намагаються виключити із звітування радіоактивне знищення, яке постає внаслідок атомних проб, або коли трапляється випадок з ядровою зброєю. Це означало б, що держави, які мають атомову зброю, не були б зобов'язані повідомляти про втечу радіоактивности в часі підземних вибухів. Від 1963 року підземні вибухи є єдино дозволені, зате існує заборона робити проби в атмосфері під водою, або в космосі.

Хоч американці й росіяни хотіли б інакше, інші держави твердо пропонують договір, який вимагав би звітування не тільки про випадки в цивільних реакторах, але й у військових наприклад, тих, які вживають для витворювання атомової енергії в підводних суднях і боєвих кораблях.

Делеґати ЗСА заявили, що вони добровільно будуть остерігати інші держави, якби трапився радіоактивний опад з цивільних і військових споруд, але поставили справу ясно, що у військових випадках існує база добровільности, а жадних леґальних зобов'язань вони не приймуть.

Деякі держави, як Франція, Індія, Іран, Ірак, та Арґентина стримують схвалення договору, бо вони противляться всяким вийняткам. Наради йдуть прискореним темпом, щоб заповнити негайно прогалину в міжнароднім праві, яка паказалась по катастрофі в Чорнобилю. Звільнена з реактора радіоактивність розійшлась не тільки внутрі СССР, але й по всій Европі, а совєтські чинники про це нікому не говорили.

Устійнили цілий ряд вимог, про які, треба інформувати. Ще нема узгіднення, чи уряд мусів би звітувати випадок, і які наслідки були на станції після випадку. Проти цієї точки найбільше борониться СССР, який, наприклад, не хоче сказати, що в Чорнобилю не продукували електоенергії, але плютоній для нищівних бомб.

Наступили зміни в американській армії

Вашінґтон, Д.К. — За останні 13 років, відколи скінчено з примусовою військовою службою в Америці для молодих хлопців, наплив чорних добровольців до Армії, де вже й перед тим було чимало чорних вояків, особливо збільшився, як збільшилась і кількість жінок, бажаючих служити у війську. Ці дві обставини разом з третьою — збільшення одружених серед вояків, цілком змінили характер Армії, що дає привід американським соціологам називати так інтеґровану Армію „Американським успіхом" (an American succes story"), бо Армія повела справу інтеґрації жінок у військо найповніше і більше, ніж будь-яка інша інституція, а затруднення чорних (чоловіків і жінок) в Армії є таке високе, як ще може в кількох інших небагатьох американських установах.

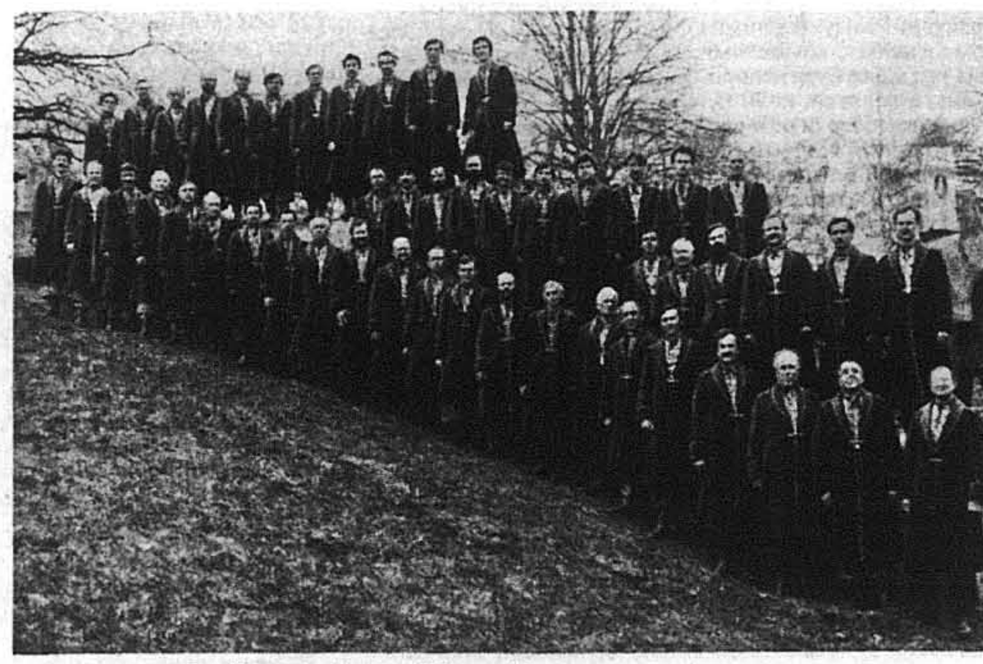
Щодо одружених вояків, то тут теж наступили велетенські зміни. Колись, наприклад, нижче вояцтво складалося переважно з неодружених молодих чоловіків, але тепер одна третина їх — одружені, і це стосується вояцтва обох статей, пише „Ню Йорк Таймс" з 25-го серпня ц.р.

Чорні вояки, одружені і особливо жіноцтво (обох рас) викликали такі великі зміни у житті війська, що їх порівнюють із змінами, які наступили у Армії з винаходом нуклеарної зброї. Ці ґрунтовні зміни продовжуються для „покращання" чи „погіршення" комбативної сили Американської Армії. Модерний погляд на речі наказує американському суспільству дивитися на ці справи як на позитив, хоч не бракує й критиків цієї модернізації, хоч її продиктувало саме життя.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР „ЖУРАВЛІ" З ПОЛЬЩІ ПРИБУДЕ НЕЗАБАРОМ ДО КАНАДИ І ЗСА

Невдовзі прилітають до З'єднаних Стейтів Америки і Канади „Журавлі" — відомий український чоловічий хор з Польщі, під диригентурою Романа Реваковича. Хор цей, що складається з понад 50 співаків, заснувався 15 років тому. Основником хору був його довголітній диригент мгр Ярослав Полянський та ентузіяст хорового мистецтва Антін Ринкевич, від 1982 року диригує хором „Журавлі" Роман Ревакович.

Всі концерти хору супроводжувалися ентузіязмом публіки і захопленими відгуками музичних критиків, які писали про хор, як „колектив високої культури...", про „майстерність хору взагалі та окремих солістів зокрема" та про те, що „хор залишає радість і правдиву насолоду", „зачаровує українськими піснями" тощо. В репертуарі „Журавлів" пісні різних епох, різних жанрів відомих і невідомих композиторів.

Чоловічий хор „Журавлі", виступи якого скоро розпічнуться за океаном.

Хористи — це представники різних професій, яких в'яже любов до пісні, тому з'їжджаються вони на проби із понад 20 місцевостей, віддалених від себе сотнями кілометрів.

У вівторок, 23-го вересня ц.р., „Журавлі" прилетять до Північної Америки, де вони дадуть ряд концертів спочатку у Канаді, а потім у ЗСА. Подаємо розклад їх концертів. — Ред.

В КАНАДІ:

25-го вересня — Монтреаль, Квебек
26-го вересня — Оттава, Онт.
27-го вересня — Гамильтон, Онт.
28-го вересня — Торонто, Онт.

ЗСА:

1-го жовтня — Рочестер, Н. Й.
2-го жовтня — Баффало, Н. Й.
3-го жовтня — Клівленд, Огайо
4-го жовтня — Дітройт, Миш.
5-го жовтня — Чикаго, Ілл.,
7-го жовтня — Йонгставн, Огайо
8-го жовтня — Піттсбург, Па.
9-го жовтня — Вашінґтон, Д. К.
10-го жовтня — Перт Амбой, Н. Дж.
11-го жовтня — Філядельфія, Па.
12-го жовтня — Ню Йорк ,Н. Й.
12-го жовнтя — Пассейк, Н. Дж.,
13-го жовтня — Юніон, Н.Дж.
16-го жовтня — Кергонксон, Н. Й.
17-го жовтня — Йонкерс, Н. Й.
18-го жовтня — Бостон, Масс.
19-го жовтня — Гартфорд, Конн.
20-го жовтня — Ню Бритен, Конн.,
21-го жовтня хор „Журавлі" від'іде з Монтреалю до Польщі.

Відбудеться Етнічний фестиваль в Ню Джерзі

Джерзі Сиፐі, Н. Дж. (Д. Р.). Стейтовий Етнічний фестиваль в Ню Джерзі відбудеться в суботу і неділю, 6-го і 7-го вересня ц.р. в Либерті Стейт Парку біля Джерзі Сиፐі. Цьогорічна тема фестивалю — „Привіт Свободі", що є продовженням відзначування 100-літньої річниці від поставлення статуї „Свободи", яку й видно з парку.

Фестиваль спонзорує стейтовий департамент і його бюро для етнічних справ, а украінька група, одна із поверх сотки різних національностей, братиме участь вже восьмий раз, безперервно, від першого фестивалю почавши.

Фестиваль починається в год. 12-ій полудня в суботу дефілядою з прапорами і написами. Майстром церемонії є Андрій Кейбіла, член Етнічної ради губернатора Томаса Кейна. Охочих взяти участь в дефіляді по змозі в народних строях запрошується приїхати вже в год. 11-ій і зустрітися при українськім станку.

Доїзд до парку Ню Джерзі тирнпайк, виїзд ч. 14Б, добре позначений, а паркування для авт безкоштовне. Вступ на фестиваль вільний. Програми етнічних груп від год. 12-ої до 6-ої в обидва дні безперервно.

У СВІТІ

КОЛИШНІЙ АМБАСАДОР Філіппін у Ватикані Бієнвенідо Тантоко і ще п'ятеро філіппінців були заарештовані римською поліцією і обвинувачені в контрабанді зброї. В приміщенні будинку, де жив Б. Тантоко, поліція знайшла склад зброї. Тантоко, який був одним з найближчих сподвижників колишнього президента Філіппін Фердінанда Маркоса, і його спільники доставлені у в'язницю Реджіна. Речник амбасади Філіппін у Ватикані заявив, що його не повідомили про арешт Тантоко і він нічого не може про це сказати.

ДЕЛЕҐАЦІЯ ВЕРХОВНОЇ Ради СССР, яку очолює голова бюджетово-плянової комісії Ніколай Масленніков, прибула в Пекін для переговорів зі своїми китайськими колеґами. Це друга делеґація такої ранґи, яка відвідала Китай з часу охолодження між двома країнами. Совєтська делеґація пробуде в Китаї тиждень і відвідає також Шанхай, де недавно відкрився консулят СССР. На зустрічі будуть обговорені справи про економічне співробітництво. На початку вересня в Пекін прибуде перший заступник голови Ради міністрів СССР і голова державного пляну Ніколай Тализін. Він буде найбільш високопоставленим совєтським керівником, які відвідали Китай за останні 17 років.

В КОМУНІКАТІ, ВИДАНОМУ повстанською групою нікараґуанських індіянів, говориться, що бойові літаки сандіністів протягом 15 днів бомбардували індіянські села в провінції Зеляя. Рятуючись від бомбардувань, біля 9,000 індіянів перейшли гондураський кордон. В комунікаті сказано також, що в боях з індіянськими партизанами урядові війська втратили 37 осіб вбитими і пораненими. Партизани втратили 17 осіб. Сотні мирних жителів загинули під час бомбардувань.

СОВЄТСЬКА ГАЗЕТА „Ізвєстія" повідомила, що заступник міністра зовнішньої торгівлі СССР Владімір Сушков заарештований за порушення митних правил. Газета не повідомляє, в чому конкретно обвинувачують В. Сушкова, який часто їздив закордон. В цьому ж повідомленні говориться про арешт п'ятьох працівників митниці, яких обвинувачують в контрабанді і хабарництві. Один з заарештованих намагався відкупитися і запропонував 1865 долярів. Газета пише, що це є найбільший хабар за всю історію совєтської митниці.

В АМЕРИЦІ

НЕМОВЛЯТА, НАРОДЖЕННІ матерями — налоговими наркоманами, переповнюють міські шпиталі в Ню Йорку, де переважають жертви наркотику „крекс", особливо популярного в Гарлемі, бо ще й недорогого. Такі немовлята, замість бути в шпиталі після народження кілька днів, лишаються там по кілька тижнів, а то й місяців, тому що їхні матері не в стані піклуватися ними. Кількість цих дітей з кокаїною в крові „астрономічно" зросла в останніх часах в гарлемських шпиталях і кінця цій кризі не видно. Ті сторонні люди, які колись брали б таких дітей до своїх домів, стаючи для цих немовлят і їх „названими батьками" (foster parents), бояться тепер брати дітей наркоманів до себе, побоюючись статевої хвороби „Айдс", яка спустошує ряди гомосексуалістів (75 відсотків) і уживачів дожильних наркотиків (16 відсотків).

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН у принципі погоджується з тими американськими законодавцями, які розпочали кампанію за привернення для автомобілів на шляхах колишньої швидксоти, тієї, що зобов'язувала перед тим, коли у зв'язку з нафтовою кризою в початках 70-их років було уведено закон про швидкість не більшу 55 миль на годину. Президент уважає, що слід дати можливість самим стейтам реґулявати такі справи: „Прийшов час відновити більші повновласті для стейтів у цій царині", — написав Роналд Реґен у листі до двох републіканців, які розпочали цю кампанію, до сенатора Стівена Симмса з Айдаго та сенатора Чіка Гехта з Невади. У збільшенні швидкости заціавлені особливо стейти середнього американського заходу, де відносно низька швидкість, приписана законом, для авт на рівних і монотонних дорогах з малим рухом авт, нервує виборців, переважно републіканців.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Побожність в атеїстичних країнах

Відомо, що марксизм опертий на філософії матеріялізму і виключає релігію, яка повчає про існування вищої сили, для якої духова вартість краща, як вартість матеріяльна. Послідовно, у всіх комуністичних країнах релігія проскрибована, як „опій народу" і всі ті, які не визнають такого офіційного становища панівної влади є переслідувані, як опозиціоністи. Тому цікава річ, що в останніх роках-місяцях у різних країнах з комуністичним режимом релігійність народів не тільки не послабла і що кількадесятирічна атеїстична пропаґанда не тільки тієї побожности не викопренила, але, навпаки, гін до Церкви зріс і далі зростає.

„ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з дати 25-го серпня цього року приніс цікаву статтю п.з. „Процвітання віри почерез Східню Европу", при чому та стаття складена на основі звідомлень з Праги, Варшави, Бонну і Риму. Стаття покликується на „Східню Европу", але насправді не займається проблемою релігійности в Совєтському Союзі. Зате стверджує, що в Польщі, Чехо-Словаччині, на Мадярщині, в Румунії, Юґославії і навіть в Альбанії, де найбільше переслідують віруючих і практикуючих, скрізь у тих країнах зросла повага Церкви і зросла релігійність населення.

Очевидно, що це стосується в найпершій мірі Польщі, де завжди Римо-Католицька Церква мала величезний вплив та авторитет. Поляки завжди були вірними Католицькій Церкві і авторитет цієї Церкви зріс в очах величезної більшости польського народу ще більше, коли Вселенським Архиєпископом, Папою, став уперше в історії християнізму поляк, кардинал Карло Войтила, який прийняв ім'я Івана Павла II. Церковна ієрархія в Польщі в узгідненні з Папою старається зберігати з комуністичним режимом неспокійний „модус вівенді". Керований з Москви режим генерала Ярузельського толерує Церкву і духовенство коби тільки Церква не старалася мати вплив на дітей і молодь у шкільному віці, і режим забороняє, щоби з церковних проповідниць ведено хоч би найменшу протирежимову пропаґанду. Коли польський робітничий рух „Солідарність" став символом протирежимового опозиціонізму, режим жорстоко почав переслідувати духовників, які заявляли свою прихильність до „Солідарности". Впертого проповідника-духовника Єжи Попелюшка аґенти польської тайної поліції замордували два роки тому, але те вбивство викликало таке страшне обурення, що комуністичний уряд, лякаючись масових кривавих заворушень, арештував вбивників, членів поліції і перевів над ними показовий судовий процес. Відвідини Папи Івана Павла II у Польщі мали такий величезний вплив на зріст релігійности польського населення, що щойно після довгих закулісових переговорів уряд Ярузельського ніби дозволив Папі приїхати знову в 1987 році. Але комуністичний уряд в Чехо-Словаччині рішучо відмовив Папі просьбу на приїзд до католиків у Чехословаччині. Тамошній 71-літній кардинал Франц Томасек відважно критикує у своїх проповідях режим, — тисячі вірних проводять його після кожної Богослужби додому, боячися, щоб його по дорозі не вбили чи побили.

Комуністичний режим Ніколяє Чавческу в Румунії, обороняючись проти закидів, що там переслідується релігію, дозволив був на приїзд до Румунії в минулому році відомого американського протестантського проповідника Віллі Ґрагама і його проповіді стягали небувалі маси народу. Як згадано, найбільше переслідується Церкву в Албанії. Радіо Вільної Европи повідомляло, що кількох тамошніх духовників розстріляли за душпастирську активність, але однаково християнські як мусулманські релігійні відправи відбуваються у приватних домах. За переведеними недавно в Юґославії опитами — 52 відсотки опитуваних молодих осіб признали, що вони — віруючі. У 1965 році було їх тільки 33 відсотки.

Названий вгорі американський журнал промовчує відносини в СССР. Але відомо, що Російська Православна Церква є насправді одним з органів державної влади. Проте в балтійських країнах і в Україні існує підпільна Церква — курйоз, який можливий тільки в умовинах комуністичного режиму. Православна Церква є для совєтського режиму тільки засобом пропаґанди і під тим кутом зору совєтський режим підготовляє гучне відзначування „1000-річчя Хрищення Росії".

Польський опозиціоніст Адам Міхнік, якого недавно звільнили з в'язниці, сказав правду, що „що релігійність є символом протирежимового позиціонізму". Зріст релігійности серед молоді в комуністичних країнах — це найбільша загроза для існування совєтської імперії.

Степан Женецький

ЗУСТРІЧІ НА ВЕРШИНАХ: КОЛИСЬ І ТЕПЕР

У зв'язку з відбутою в 1985 році вершинною зустріччю між президентом Америки Р. Реґеном і новим можновладцем московської комуністичної імперії СССР М. Ґорбачовим у Женеві, Швайцарія, та заплянованими ще двома такими ж зустрічами між ними — одна в біжучому році в Америці, а друга в Совєтському Союзі в наступному році — цікаво буде пригадати про зустріч на вершинах між Наполеоном і російським царем Александром І.

Зустріч між цими двома імператорами відбулася в місті Тилзит — над рікою Німаном, що находиться у Литві. Та тут зразу треба вияснити, що в наші дні, міста Тилзит, де ця історична зустріч відбулася, немає на карті світу.

Совєтська влада, загарбавши в Другій світовій війні Литву і включивши її до своєї імперії, нібито як „незалежну совєтську республіку", перезвала це місто на „Совєтск". (Цікаво, чому тільки „Совєтск", а не „Московск"?) Це місто Тилзит — „Совєтск", лежить на лівому березі ріки Німану, яка тоді була кордоном між Прусією, яку СССР теж загарбав в Другій світовій війні і включив до складу своєї імперії, назвавши її Канінінською областю, а давньою Литвою. В той час, коли Наполеон був завоював Прусію, місто Тилзит находилося під контролею французів.

Зазнавши повного розгрому від військ Наполеона в битві під Фрідлендом в липні 1807 року, російський цар Александер І вирішив, що здоровий розум підказує, щоб зустрінутися особисто з Наполеоном і заключити з ним перемир'я. Наполеон знову, зрозумівши, що це було б для нього великою користю, мати російського царя за свого союзника, негайно погодився на пропозицію Александра І.

Виявилося, що вибір місця на вершинну зустріч Наполеона з Александром І, був досить делікатною справою. А тому, що тоді не було підхожої невтральної території, Наполеон, що мав нахил до надзвичайних подій, вирішив, що вони зустрінуться посередині ріки Німан, напроти міста Тилзит. Він наказав наскоро змайструвати порон, заякорити його посередині ріки, на якому побудовано два дерев'яні павільйони, покриті білим полотнищем. Більший павільйон, у якому мали конферувати обидва імператори, був позначений двома імперіяльними монограмами, із великою буквою А, зверненою до берега, приналежного росіянам. По середині павільйону поставлено два подібні, позолочувані крісла, звернені до також позолочуваного стола. Долівка була покрита люксусовими, червоними диванами; стіни були прикрашені букетами живих квітів.

Менший павільйон був призначений для їхніх штабів і дорадників.

Зустріч відбулася 25-го червня 1807 року (13-го травня за юліянським календарем). О 11-ій годині перед обідом, цар Александер І виїхав зі своєї кватири та удався до маленької місцевости Піктупогнен, на російській стороні ріки. Він чекав там біля пігодини в приміщеннях старого, опущеного заїзного дому, що находився над самою річкою, доки не побачив через ріку Наполеона, який їхав на коні до приготованого човна. Оба монархи повходили до своїх човнів у цей сам час і поволі повеслували до порону. Прибувши першим, Наполеон зразу прийняв ролю господаря і привітав царя, як гостя, коли Александер І ступив на порон.

Ріка Німан у цьому місці не є широка — її ширина десь така сама, як французької ріки Сени, як це тоді завважив Наполеон. З обох берегів вояки французької і московської армії, що воювали з собою щойно перед двома тижнями, приглядалися зустрічі їхніх провідників. Як два імператори на привітання обнялися — почулися вигуки вояків з обох сторін берегів.

Цар Александер, що був шість стіп високий, висотів над Наполеоном, що був шість цалів нижчий від царя. Оба говорили між собою французькою мовою, якою Александер володів так добре, як московською. Цар був дуже здивований, коли почув, що Наполеон говорить корсиканським діялектом. Як розповідали пізніше ті, що чули їхні розмови, цар Александер говорив краще співучою французькою мовою, як імператор Франції, Наполеон.

Після зустрічних вітань, обидва володарі ввійшли до більшого павільйону на першу розмову. В той час, як їхні дорадники повтискалися до меншого павільйону, щоб сховатися від гарячого сонця, а пізніше від дощу, Наполеон і Александер І говорили зі собою на поодинці годину і 50 хвилин. Наполеон заявив, що він воліє зустрічі сам-на-сам, кажучи: „що ми в двох доконаємо більше в одній годині, як наші посередники за кілька днів". Із їхніх розмов не зроблено жадних записок. Наполеон запропонував жартома цареві: „Я буду вашим секретарем, а ви будете моїм секретарем".

Перша зустріч пройшла з успіхом. Рівнож друга закінчилася успішно. Але стало ясним, що треба буде зустрічатися багато більше разів. Наполеон запропонував, щоб місце зустрічів перенести з порону до Тилзиту. Це місто проголошено невтральною терито-

(Закінчення на стор. 4)

Д-р Михайло Лоза

Про працю в громаді

Василь Дідюк: „На народній ниві", другий том, Торонто, 1985)

В передмові до першого тому, що появився з тією самою назвою в 1983 році, автор Василь Дідюк виявив намір видати другий том своїх писань, але іншого змісту: згідно з початковим пляном автора, на другий том мали скластися його поетичні твори. Причиною зміни пляну видання поетичних творів-віршів, а видання другого тому „На народній ниві" зумовили обставини дуже позитивного відгуку на перший том, який на протязі трьох літніх місяців цілковито розійшовся. Згодом однак, автор змінив плян і зредагував другий том з такого ж матеріялу, як і перший том. Таким чином другий том є продовженням першого тому. І цим разом автор розбив матеріял на певні розділи, а саме: 1. Нариси, 2. Статті-коментарі: історичні, політично-суспільні і культурні, церковно-релігійні, шкільні і виховні, економічно-господарські, українська преса; 3. Репортажі, 4. Меценати.

При кінці поміщено кілька авторових поетичних творів (до речі — незначна кількість віршів знаходиться і між попередньо згаданим матеріялом), а дальший зміст книжки ще творять: стаття д-ра Романа Малащука „До читачів — слово", резюме в англійській мові, деякі з голосів на перший том книжки „На народній ниві", список світлин. Світлин у тексті понад 60. Мистецьке оформлення обкладинки другого тому таке ж, як і оформлення першого тому. Належить воно мистцеві Богданові Головацькому. В серії бібліотеки Видавництва „Гомін України" ця книжка носить ч. 61. Сторінок у книжці 400.

З передмови до другого тому „Від автора" (Стор. 8-10) довідуємося, що В. Дідюк не зрезиґнував із видання своїх поетичних творів. Про це він висловився: „Заплянована збірка віршів появиться друком пізніше".

Другий том своїх писань В. Дідюк присвятив своїм батькам. Авторова присвята, поміщена на стор. 7-ій, звучить так:

„Цю книжку з виявом найглибшої любови й пошани присвячую святій пам'яті моїх незабутніх, найкращих для мене у всьому світі Матері і Батька, що в усіх — добрих і найтяжчих — обставинах їх турботи були про нас, їх синів — Івана, Михайла і мене".

Другий том писань „На народній ниві" появився в Році Української Молоді. Нав'язуючи до цього факту, автор у передмові пише: „Перший том книжки 'На народній ниві' був виданий у 40-річчя УПА і присвячений всім відомим і невідомим працівникам суспільно-громадського і політичного життя, за що часто були вони переслідувані ворогами, а опісля в рядах УПА боролися за волю України. Другий том виходить в Році Української Молоді і доповняє перший з тим самим основним завданням: належного виховання української молоді для служби 'на народній ниві'".

З названих вище розділів найбагатший другий розділ „Статті-коментарі". Зайняв він у книжці понад 270 сторінок і нараховує коло 90 статтей і коментарів. В тому числі є декілька речей, які належать іншим авторам. Є й промови Папи Івана Павла II. Друге місце щодо величини займають репортажі, а після них нариси і розділ „Меценати".

В короткій рецензії важко подати ґрунтовну оцінку всіх поміщених у другому томі писань. Свого часу мав я приємність писати рецензію на перший том. До речі, цю рецензію передруковано в другому томі на стор. 390-393. Висловлені в тій рецензії думки без вагання можу віднести й до другого тому, зробивши маленький додаток, а саме: твори В. Дідюка стануть необхідними книгами для інших діячів на народній ниві, для доповідачів, промовців, виховників, журналістів і взагалі для людей, які бажають доповнити своє знання, бо твори В. Дідюка у великій мірі є своєрідними енциклопедичними виданнями, коли йдеться про відомості з обсягу українознавства.

Василь Калинович

ТВОРІМ МІСЦЕВІ ГРОМАДСЬКІ КОМІТЕТИ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА В УКРАЇНІ

Ми мусимо завжди пам'ятати, що маємо перед собою унікальну річницю, яка трапляється тільки раз на тисячу років. Важливість її є також у великих наслідках впровадження християнства в Київську Русь-Україну. Тому можна сказати, що теперішні покоління українського народу мають те щастя, що можуть відзначити й особисто пережити цю велику нашу річницю. Крім того, належить собі усвідомити, що це відзначування має також глибокий національний сенс з погляду теперішньости і майбутности: воно підсилює релігійне, історичне, політичне, психо-соціологічне, і взагалі культурне пізнання і свідомість українства. Воно показує сучасникам те Шевченкове „...що ми? Чиї сини? Яких батьків? Ким, за що закуті?.. Тому, хоч тепер, як і в минулому, є багато проблем, потреб і праці в українській громаді, річниця Хрищення Київської Русі - України є, здається, найважливішою справою і з цієї причини наше суспільство повинно присвятити їй найбільше своєї уваги і праці. Для реалізації відзначувань, місцеві громадські комітети є конечністю. Тому, де їх ще нема, вони повинні бути створені на основуючих зборах із представників всіх місцевих громадських і церковних організацій і об'єднано та гідно відзначити нашу велику християнську річницю.

II.

З огляду на важливість річниці і великий вплив християнства на різні галузі життя українського народу було б добре і логічно, щоб місцеві відзначування не обмежувались тільки до однієї імпрези, але складалися з більше імпрез, розподілених на різний час у році. Ними можуть бути концерти, академії, науково-популярні доповіді, покази музейних предметів, спортові гри, мистецькі виступи молодечих груп і організацій, та інші імпрези.

Крайовий комітет, разом із своїми комісіями, завжди готовий допомогти місцевим комітетам різними порадами, інформаціями відносно часу імпрез у близьких від себе містах, щоб оминути роздріблення громад по імпрезах у той самий час, суґестіями відносно виміни мистецькими силами між різними містами, та інше.

У Крайовому комітеті існує думка щоб на закінчення святкувань видати пропам'ятну книгу для історії у якій були б поміщені різні документи, знімки дописи у пресі, та інші матеріяли з діяльности всіх місцевих комітетів. Тому є дуже побажаним, щоб місцеві комітети мали такі матеріяли і дали їх для використання Крайовому комітетові.

З приводу нашого Тисячоліття Християнства організуються також інші комітети в нашій громаді, але вони мають або інші завдання або є конфесійного характеру і тому між ними і громадськими комітетами нема і не може бути непорозумінь, а навпаки, вони будуть доповнювати себе своєю діяльністю і будуть творити ширший діяпазон відзначувань Тисячоліття нашого християнства в Америці. Для прикладу можна згадати, що Комітети Гарвардського Проєкту мають тільки одне велике почесне завдання — зібрати фонди щоб допомогти видати кількома мовами стару, так звану досекулярну літературу, починаючи літописами з княжих часів. Натомість церковні комітети об'єднують людей одного віровизнання і вони організуються щоб у свій спосіб, більш релігійний, відзначити Тисячоліття Християнства України. Завданням громадських комітетів є залучувати до відзначення всіх людей українського походження й організувати різні імпрези, заохочуючи всю нашу громаду до участи в них.

Належить ще згадати, що Крайовий комітет, маючи на увазі близький час річниці хрищення, у порозумінні з організованою громадою Ню Йорку, скликає основуючі збори всіх місцевих громадських і церковних організацій великого Ню Йорку й околиць, включно із сусідніми стейтами Ню Джерзі і Коннектикат, головно близьких до Ню Йорку міст, для створення Громадського Комітету Тисячоліття Християнства в Україні. Основуючі збори відбудуться у суботу 13-го вересня, ц.р., у будинку НТШ при 63 Четверта Аве У Ню Йорку. Початок о год. 3-ій по полудні. Крайовий комітет просить всі місцеві громадські і церковні організації прислати своїх представників на ці збори. Крім того Крайовий комітет закликає українську організовану громаду в інших містах Америки почати організувати такі самі комітети у своїх містах чи місцевостях.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПОТРЕБА ЗБІРНИКА ПРО ЛЬВІВ

У „Свободі" з 15-го серпня ц.р. появилася цікава стаття Олександра Домбровського „Постулят видання збірника українського Львова". У ній автор вказує на реґіональні збірники, як одно „з кращих досягнень нашого культурно-публіцистичного життя в діяспорі", завважує, що представники периферійних теренів Галицької Землі випередили представників культурно-громадсько - політичного центру, яким був Львів та, вкінці, стверджує, що комплекс реґіональних збірників Галицької Землі без збірника про Львів виглядатиме, немов тулуб без голови.

Щоб підтримати це своє останнє твердження автор присвячує велику частину своєї статті питанням про те, що властиво становить важливість Львова для нас.

(Закінчення на стор. 4)

Марічка

ПАВЛО...

I

Прогриміли гармати, затихли скорострілі, притихали переможні пекельні верески червоної орди. На стоптаному лані, розкиданими снопами лежали трупи... трупи... Ворог упивався кров'ю, а над довколишніми селами біля Бродів і над містом царив жах. Жах, змішаний з розпукою і безнадією.

Погаслі світла по хатах і хто жив, шукав хоч би й мишачої нори, щоб лиш заховатись.

Невідоме скалило зуби, а ворог наситившись горами трупів - шукав ще живих.

Над побойовищами нерівного змагу повисла, смертельна тиша. Інколи, то тут, то там завмирали останні стогони. А понад верхів'ям дерев, у білих хмаринках йшли колони молодих героїв Першої Української Дивізії. Ішли щораз вище і вище... минали хмари і маршували у синю даль.

Павло відставав. Пробував, як міг дорівнювати крокам товаришів, які щораз далі віддалялися від нього і зникали... Павло залишився сам. Сумно вертався на землю, на страшне пожнив'я ворога.

Останнім зусиллям видобувся з-під ще теплого трупа товариша, що лежав поверх нього, придавлюючи груди. З рани над вухом текла і застигала темними смугами кров. В голові шуміло і прояснювалася свідомість. Лежав і надслухував. „Невже він один залишився в живих?" Знечев'я пронісся ще десь стогін вмираючого і знов залягла гробова тиша кругом.

Поволі підносився і почав йти перед себе, обминаючи трупи товаришів. Куди йти не знав. Не було ще ясної думки. Ішов навмання в темінь, подалі від світел села Підгірців і околиць Бродів, обсіяних трупами в синявих одностроях...

Під ліском заблимало світельце у невеличкій хатині. Постукав обережно. Старий дідусь відкрив крихітні двері і здивовано оглядав Павла і його військовий, закривавлений мундір з левиком на ковнірі.

Гляділи на себе, хвилину, без страху. Що гіршого могло статися ще, після сьогоднішнього?

— Один живий ще... — мов про себе, тихо сказав дід.

— Іди в хату! Скинь мундир і візьми ось це! — сказав старик, витягаючи з якогось кутка стару одежу, та свою сорочку. — Зараз приготую дещо перекусити!

* * *

Павло, перебраний у трохи затісну одіж, сидів і сьорбав якусь юшку, закусуючи черствим, житнім хлібом. Не смакувало, але їв, бо старик стояв над ним і принукував їсти, „та набирати сил". Рана над вухом перестала кровавити.

— Не треба зав'язувати, скоріше заживе, та й незамітною буде! — наказував спокійно дід. — Завтра підем косити отаву, або що. Хоть чию, аби ніхто не питав, та й не займав! А там підемо так, подалі від Бродів, та від цих пекельників! Я проведу доки зможу йти... — говорив спроквола дідусь, збагнувши всю ситуацію Павла.

Павло слухав без слова і байдуже. В нього немає ще своєї думки. Він бачить ще відходячі колони друзів у хмарах і йому боляче, що його залишили. Так, він все зробить, що каже дідусь, тільки б... хоч трошки заснути.

* * *

— Вставай хлопче! — Нам час в дорогу!

Павлові годі прочунятися і вгадати, де він і хто цей дідусь над ним.

Їв хліб, попивав теплим молоком і думки ясніли. „Значить він повинен залишитися ще жити". І пригадалася рідна хата, батько, мати, сестри... І туга скріпила його сили і охоту до життя. В уяві малювалася щаслива зустріч. Похапцем доїдав хліб і підвівся з лави.

— Ходім!

Ледве сірів світанок. Ранній, холодний вітерець скріпляв сили мандрівників. Ішли поспішно, мовки, не тративши сил на зайву розмову. Обидва знали чого і куди їм йти і що треба їм якнайшвидше і якнайдалі віддалитися звідсіля, поки світ ще не проснувся. Павло з косою на плечах ніс зав'язаний хустою дзбанок квасного молока, а за ним тупцював дідусь, граблями і прив'язаним з платку буханкою хліба. Коли показувалися на шосі військові машини, або стежі, звільняли ходу, переходили денебудь в поле, чи сіножать, Павло ставав підкошувати, а дід розкладав лантух з їжою, поки не пройшла небезпека, а там йшли далі і далі.

Павло почував себе добре. Сили поверталися. Він приглядався з вдячністю дідусеві. „Напевно вісімдесятка стукнула давно, а як ще здорово йде за мною", — думав.

— Чи не пора вам дідусю вертатися! — Ледве, чи дійдете додому під ніч.

— Не журися мною! Я своє вже віджив, а тобі треба берегтися ще для чогось, а зі мною тобі безпечніше, як самому!

Ішли шосою, полями, плаями, підкошували, греблі, де і як попало. Понад головами їм пролітали совєтські літаки так низько, що можна було бачити п'ятикутні червоні зірки і ненависний серп і молот.

Дід видимо втомлювався. Павло запримітив це вже раніше, але зачасто появлялися літаки та проїздили автомашини, і у двох було безпечніше оминути лиха.

Розглядаючи знайомі вже околиці, Павло міг підрахувати віддаль до його дому.

* * *

Доїдали під дубом роздобутий дідом гречаний пиріг і Павло надумав відправити діда.

— Вертайтеся дідуню, вже додому! Прийдеться вам десь подорозі підночувати. До мого дому буде цілих сорок кілометрів. Дасть Бог, якось самий доб'юся!

Закінчення буде.

З'їзд гімназії у Ашафенбурзі

У днях 30 і 31-го травня ц. р. на оселі „Союзівка" відбувся Перший з'їзд професорів та учнів колишньої гімназії в Ашафенбурзі. Після 40 літ з'їхалось понад 70 учнів з родинами, щоб зустрітися та пригадати молоді роки в таборах після воєнних часів. Учасники прибули з Австралії, Канади й ЗСА.

У першому дні відбулася зустріч та ділові наради, під проводом вибраної президії в складі: голова—д-р Олесіюк (ЗСА), заступники—Богдан Соловій (Австралія) й Оленка Світайло Бабій (Канада). Члени президії—Галина Андреадіс та Оля Корж (обі з ЗСА). Почесними гістьми були о. проф. Іван Лещишин та проф. Михайло Кучер.

У суботу ввечері відбувся бенкет. Програмою проводив Юрій Штогрин. У мистецькій частині брали участь Оксана і Тадей Протинюки, виконуючи шість настроєвих пісень. Абсольвентка гімназії Ірина Петренко-Федишин прочитала чудовий і дуже зворушливий спомин із своїх перших днів у гімназії, згадуючи пережиття з навчання, професорів та дальші пригоди в житті. Прочитано привіти від Митрополита Сулика (колишнього настоятеля бурси) та професорів Хомина і Бажанського. Після бенкету учасники з'їзду забавлялися до пізньої ночі при звуках оркестри Няка Гірняка.

Учасники з'їзду української гімназії в Ашафенбурзі.

З'їзд вибрав три комісії, а саме: Підготовчу комісію Другого з'їзду, що запляновaний на 1989, Комісію видання збірника, Фінансову комісію.

У неділю, після участи в Богослуженнях обох віровизнань, відправлено спільну панахиду за душі померлих професорів та учнів, що відійшли від нас.

Від'їжджаючи домів, усі бажали зустрітись знову за три роки, а до того часу видати збірник про гімназію. На цю ціль започатковано видавничий фонд та буде відкрите окреме конто в одній із наших фінансових установ, де можна буде складати пожертви.

Управі „Союзівки", на руки пп. Кваса й Гайдара складаємо сердечну подяку за взірцеву підготову й проведення всіх справ.

Присутня

Спогад з нагоди 40-ліття хору „Ватра"

З великим сантиментом я прочитав статтю мґра Володимира Барана в часописі „Свобода" з нагоди 40-ліття хору „Ватра". Це був добрий і корисний початок та потрібний поштовх для інших доповнити і додати до цього в аспекті минулого. Осмілююся це зробити так, як я переживав ці незабутні події, поїздки і враження. Перед моїми очима наче на фільмовій стрічці пересуваються картини з-перед сорока літ, пов'язані зі славним хором „Ватра".

Влітку 1947 року я якраз закінчив свої студії у Відні, Австрія. Воєнна хуртовина, окупація Відня большевиками, голод, гонення, схоплення наших людей просто на вулиці, чи по ночах, й інтенсивні студії вичерпали мене докраю нервово і фізично. Хотів віддихнути, відпочити десь в горах, на самотині, серед природи. І така нагода траплялася на полонині в тирольських горах біля Кіцбюгель, де мій покійний батько о. Євген Боднар тоді там душпастирював. Делектувався вже самою думкою, що проведу якийсь час на відлюдді, свіжому гірському воздусі та буду пити сире молоко і їсти цілющі сири. Але врешті приїхавши по різних пригодах з Відня до Оберндорфу біля Кіцбюгеля, я застав телеграму такого змісту: „Зараз приїжджай! Ідемо до Швайцарії". Підписано — Хор-Ватра-Бреґенц, Форальберґ. Не було довго що роздумувати. Думаю, молодий організм скоро прийде до себе, пережив різні біди, а співати, стрінути давніх знайомих та роз'їжджати по Швайцарії таки дуже хочеться. Мимо протестів родичів я поїхав до Бреґенцу.

Хор „Ватра" був в багатьох аспектах унікальним хором. Передусім з огляду на його диригента проф. Лева Туркевича і вокальний потенціял хористів. Проф. Туркевич (помер передчасно в Торонто, Канада, на 60-му році життя) як вже згадував мгр Баран, був дуже тонким музикологом з оригінальною інтерпретацією поодиноких пісень і феноменальним слухом. Він потрапив розрізняти чвертьотонові різниці і дивувався, як інші співаки чи музики цієї різниці не відчувають. Мав абсолютний слух, що є рідкістю навіть серед музиків чи співаків. Не любив дешевих ефектів, а виконував пісні згідно з інтенцією композитора.

Кожну нотку треба було точно відспівати і не любив „смарування", як він називав. Диригував всіма пальцями рук і не розмахував. Кожний палець в диригуванні мав своє завдання: піяно, форте, крешендо чи декрешендо або контра — профундо. Любив здисциплінованість хору, був тактовним, нікого не ганив. Коли заходила потреба, то так вміло маневрував голосами, що винний сам здавався, не знаючи партії. Проф. Туркевич в загальному був талановитою людиною. Прекрасно грав в шахи (був перед війною свого часу чемпіоном Львова) і бриджа. Не раз ми втрійку в грі в шахи не могли собі дати ради, граючи проти нього. Мав далекойдучі пляни і бистрі непередбачені ходи та заскакував противника. Ніколи не виходив зі себе. На проби хору за попереднім повідомленням ми злітались, мов журавлі, зі всіх закутин Австрії, як Форальберґ, Тироль, Каринтія і Стирія до збірного пункту, табору біженців в Бреґенці над Боденськм озером, яке границить зі Швайцарією і Німеччиною. Проби хору були інтенсивні, по 6-7 годин денно. Спочатку вивчали докладно партію, а опісля йшла інтерпретація і виконання в нюансах кожної пісні в програмі. Звичайно програма концерту складалася з релігійної і світської частини і закінчувалася веселими піснями, як наприклад, „Коломийка" проф. Гнатишина. Засадничо репертуар був різноманітний, добірливий, включав і клясичні твори наших і світової слави композиторів.

Перед кожним концертом, вже на сцені, на тлі уставлених хористів наш незаступимий оратор мгр Володимир Баран мав коротке слово німецькою мовою до слухачів, з'ясовуючи, хто ми є, говорив про долю України, її змагання до волі, нашу культуру, традицію, нашу світлу минувшину. Потім починалася вокальна частина. При цьому хочу згадати пастора церкви баптистів зі Швайцарії Шраєра, який був промотором наших поїздок по тій країні. Це була надзвичайна людина, віддана нашій справі, яка безінтересовно організувала наші поїздки і була ентузіястом нашої пісні. Він був гідним амбасадором української справи серед чужинців. Пастор Шраєв ніколи не старався переконувати нас відносно його релегійно віровизнання. Він не тільки словами, але і ділами допомагав ближнім, згідно з Божим законом. Хочу зазначити, що ми не тільки пропагували серед чужинців нашу пісню, але також ширили добре ім'я про нашу поневолену Церкву і Україну.

Склад хору був виїмково добірний. Було нас біля 50 співаків—хористів. Знаю, що хоч би в баритонах кожний міг один одного заступити в сольових партіях. Зі солістів баритонів хочу згадати знаного співака, соловейка пісень легкого жанру Антося Дербіша, тепер в Торонто, Канада; Колоздінського (заспівував „Почаївську Матір" тепер в Австралії), підписаного (заспівував „Не плач, Рахиле" живе в Пармі, ЗСА), Мирона Мельничука, Анатолія Радвянського, актора українських сцен (живе в Філядельфії) і інших. З тенорів—солістів: маестра Євгена Садовського (заспівував „Через поле", живе в Пармі) і є диригентом хору „Дніпро". Садовський був також заступником диригента проф. Туркевича, часто розучував хорові партії, а по виїзді професора до Канади диригував хором в турне по Швайцарії та опісля по Канаді. Тенор Омелян Татунчак заспівував „Садок заснув", тепер живе в Філядельфії і дальше співає сольові партії; Іван Гош, оперний співак, і Іван та Зенко Чорнобілі, брати. Іван помер передчасно в Філядельфії, а Зенко співає солістом в хорі в Філядельфії. З інших тенорів: Проценко, диригент і член квартету в Баффало. З басів, спеціяльно „контра—профундо", треба підкреслити феноменального Трубецького зі Зальцбургу. Цей вже не молодий „дядя" говорив „контрою" в поточній мові. Думаю, що навіть диригент Котко не міг би похвалитися в свому хорі таким низьким і звучним „профундо". Він, властиво, не співав, але при кінці даної пісні на магічний знак пальчика проф. Туркевича „садив" без застереження таке своє могутнє „профундо" що аж підлога дрижала. Ми одержували винагороду за наші виступи на засадах пунктації. З басів ще були: Явин, бл. п. Голод, мгр Баран, ліричний бас—баритон . Інших призабув прізвища. В загальному хор „Ватра" був голосово дуже добре заступлений. Ми дали багато успішних концертів в наших турне по більших містах Швайцарії: Женева, Цюрих, Берн, Люцерн, Люґано, світової слави курортах Давос і Ст. Моріц, Шафгавзен, Фрайбург (славна теологія) й інших. Швайцарці вітали і приймали нас ентузіястично та сердечно. Звичайно по приїзді до місцевості концерту ми вже мали приготовані пастором Шраєром квартири і нічліги по приватних домах гостинних і багатих швайцарців. Перед концертом по змозі часу оглядали місто, культурні установи, музеї та любувались красою природи і чистотою і способом життя щасливців, мешканців Швайцарії, яку Бог охоронив від біди і нужди воєнних хуртовин.

Концертували також по більших скупченнях наших втікачів у Німеччині: Мюнхен, Реґенсбург, Авсбург, Ашаффенбург та в Австрії Ляндек, Зальцбург, Бреґенц. Виступали в німецьких і австрійських концертових залях і церквах. Публіка приймала виступи хору з захопленням. Наша пісня неслась на хвилях етеру в багато міст Німеччини, Австрії і Швайцарії. В деяких містах ми мусіли повторяти наші виступи на домагання публіки. Хочу згадати також про нашого енергійного голову хору мґра Володимира Білинського, який переселився до Буенос Айресу Арґентина, та адміністратора бл. п. інж. Батицького (помер з дружиною в Едмонтоні, Канада).

Але восени 1949 року прийшов час виїзду за океан. Хоч і здекомплектовані хористи були ще, проте, в змозі успішно концертувати в Ґрон біля Бремену, а опісля вже на кораблі „Дженерел Говзе", який віз нас до ЗСА. Ці виступи на кораблі продовжувалися аж до часу, коли багато співаків включно зі своїм диригентом маестром Садовським почали хворіти на морську недугу.

На новій землі поселення хор „Ватра" пробував свої сили зі зміненим складом хористів концертами по Канаді, але в нових обставинах і комплікаціях не в силі було встоятися. Я особисто вже не брав участи в концертах по Канаді, але знаю, що з нових співаків солістів були: Ольховий бас, Зенко Мягкий бас-баритон, Тимченко-тенор, Євген Крук тенор й інші. Колишні „Ватрівці" розбрелися по цілому світі, але по стількох літах плекають українську музику і пісню. Бо наша пісня „не вмре, не загине", а пам'ять про хор „Ватра" не мине.

Вибачаюсь, якщо проминув деякі імена чи маркантні події з тих давних часів й апелюю до „Ватрівців" доповнити, додати та написати, а з тим і відмолодитись.

Д-р Володимир Боднар

КИТАЙСЬКА ТЕЛЕВІЗІЯ повідомила, що 67-річний американський громадянин китайського походження Роланд Шен Сулу засуджений на 12 років тюремного ув'язнення за збирання розвідчих інформацій і передачу їх Тайваневі. У передачі був показаний короткий документальний фільм, багато кадрів якого були зняті схованою камерою і показують моменти зустрічів Шен Сулу зі зв'язковими. Разом з американцем засуджені три китайські громадяни, які входили, як сказано в заяві, до „злочинної групи". Групу очолювала інженер Пекінського інституту наукового конструювання 42-річна Нін Нянчі. Суд засудив її на 10 років в'язниці. Речник американської амбасади в Пекіні Сілвія Ріфкін підтвердила факт арешту Шен Сулу і суду над ним.

РАДІО КАБУЛЮ ПОВІДОМИЛО про скинення з поста першого секретаря кабульської міської організації комуністичної партії Азіза Ахмеда. Партійний бос афганської столиці скинений зі свого поста за „безвідповідальне ставлення до своїх обов'язків". Нинішній правитель Афганістану, колишній шеф секретної поліції Наджиб уже вивів зі складу Політбюра чотирьох сподвижників свого попередника Бабрака Кармаля.

Св. п. О. Клодницька

У четвер 31-го липня 1986 року, в Чикаґо померла на 84-му році життя бл. п. Осипа Клодницька, вдова по лікареві д-р Осипові. Покійна, учителька по фаху, вчителювала в західній Польщі, коло Познаня, бо польський уряд не дозволяв учителям українцям вчити і виховувати українських дітей. Працю можна було дістати тільки в західній Польщі, виховувати польські діти, українські діти виховували спроваджені зі заходу польські учителі. Була це політика асиміляції і винародовлення українських дітей і народу.

Муж Покійної, д-р Осип, старшина УГА, після програних визвольних змагань започатковані медичні студії у Відні закінчив у Познані, де познайомився з Осипою. Згодом вони повінчалися і переїхали на українські землі до міста Товмача, тут він почав лікарську практику, а Покійна включилася в громадську працю серед жіноцтва.

В 1938 році родина перенеслася на Холмщину до повітового міста Грубешева. В той час Грубешів нараховував 18,000 мешканців, в тому тільки 11 відсотків українців ,але в місті не було української інтеліґенції — адвокатів, лікарів, учителів й інженерів, тому місцеве і дооколичне українське населення привітало родину Клодницьких дуже радо, як своїх. Д-р Клодницький здобув тут великі симпатії, як добрий лікар і добрий українець, а покійна Осипа, як дорадниця жіноцтва.

В той час українські товариства були заборонені польським урядом. Український народ переживав страшні фізичні і моральні знущання, шукав поради, потіхи і часто звертався до своїх людей, зокрема до родини Клодницьких, яка співчувала їм, особливо покійна Осипа виявляла в тих випадках велику терпеливість, співчуття та все мала тепле, потішаюче слово для тих працьовитих чесних селян, добрих християн і українців.

Після розвалу Польщі в 1939 році німецькою армією, Холмщина на скору руку почала відбудовувати своє культурне освітнє і економічне життя, ревіндиковано церкви, організовано українське шкільництво, культурні товариства, жіночі і молодечі організації, творено кооперативні об'єднання. Родина Клодницьких включилася в ту велику роботу автохтона холмщака, д-р Осип очолив Український Повітовий Комітет, а Осипа несла поміч всім, хто її потребував.

Осипа була надзвичайно спокійної, шляхетної і культурної вдачі, широкого і щирого серця, чемна, усміхнена і незаступима своєю радою, ділом, нікому не відмовляла поради і допомоги. Такою вона залишилася до кінця свого життя. Своєю вдачею дуже благородно впливала на свою родину і окруження.

Панахиду в похоронному заведені Музика і Син відправив о. митрат М. Бутринський при численій участі приятелів, сусідів і громадян. З Парми, Огайо, в похороні взяли участь приятелі Покійної інженери Роман Грабець і Іван Фур. Прощали Покійну від родини, приятелів, сусідів і громади д-р Павло Пундій і інж. Іван Фур, а після похорону в родиннім колі–інж. Роман Грабець.

Похорон відбувся в суботу, 2-го серпня, з церкви свв. Володимира і Ольги на місцевім цвинтарі св. Миколая. Після похоронних відправ в церкві о. митр. М. Бутринський прощав Покійну від парафії, як прикладну парахіянку, а д-р Процик, сват Покійної дякував, вже на тризні, всім учасникам похоронних обрядів за їх участь і пам'ять про св. п. Осипу.

Покійна залишила синів Зенка і д-ра Романа з дружинами, доню д-р Лідію з мужем д-р Юрієм, 10 внуків і сестру Галю Пачовську з родиною.

Іван Фур

За стрілецьким звичаєм

Цьогорічна зустріч ветеранів із Бриджпорту, Гартфорду і Ню Гейвену, Конн., що становлять в основній мірі комбатантів І Дивізії УНА та УПА, відбулася дорічним звичаєм на фармі Влодка Березовського, що прославився на всю околицю як садівник, бджоляр та учасник світових конкурсів фармерів, що вирощують расових курей.

День випав прегарний, хоч зранку хмарилось, і сам голова Станиці І. Телюк потрясав головою, даючи всім запевнення, що „якось то буде", бо годі марнувати їства і питва, що невсипущі дружини побратимів приготували на цей день.

Зустріч ця мала інакший, більш святковий характер, ніж у попередніх роках. Коли до апелю стали всі присутні, о. Роман Ґолемба, вітаючи їх, заявив, що зустріч почнеться поминками за друзів, упавших на полях Межгірців, Бродів, Олеська, Хильчиць і Почапів, коли нашим воїнам довелось проломлювати „огненне коло" тисячної атаки червоноармійців, а також закликав пом'янути жертви „чорнобильської огненної заграви".

Традиційним порядком, завжди на Зелені Свята, відбуваються на цвинтарі св. Лаврентія панахиди за наших воїнів. Символічно місцем поминок стає одна могила, що її кожного року визначує Станиця. Минулими роками відправи відбувалися на могилі пор. Матвіїва-Мельника, згодом чор. Лисяка, що у марші „Соловейка" мостив шлях на Київ, а відтак був у Ріміні запобігливим ад'ютантом коменданта „Таборіно" республіки Сан Маріно у Апенінах, сотн. Савелія Яськевича, що тепер пише спомини у Австралії про „рімінську братію".

Цього року поминки відбулися на могилі хор. УПА Вільгельма Хоми, що прославився своїм рейдом, прорвавшись через ворожі засіки із Карпатських Зворів через Словаччину у Австрію. На цьому цвинтарищі вже спочиває більше десятка наших побратимів, імена яких виголошується під час кожного апелю.

Помітною була ця Панахида й тим, що пом'янули Влодка Лидинського, чоловіка Наді Лидинської, що у Станиці була імпрезовою референткою і невсипущою організаторкою усіх зустрічей. Побратим Влодко відійшов неждано й тихо, осиротивши її та двох синів—Влодка, що рік тому одружився, і Олька.

Підготова до зустрічі, коли йде про заставлення столів нашими побутовими снідами, напитками та в додатку всякими вимріяними кулінарними ласощами, включно із „дивізійним тортом" нашої п-і Марків, впала на плечі п-і Ірини, дружини голови Станиці. Очевидно допомагали їй й інші охочі пані—Антонишин, Мандич Креховецька та прочі безіменні, як це завжди буває.

Журливе „Вічная пам'ять" та діймаюче всіх серця й уяву „Видиш, брате мій..." поплило тужливим гомоном далеко понад зелені узгір'я Бренфорду „у край далекий у мир хрещений, на Україну..."

Години плили у приятельських гутірках, розважання про давні часи під мельодії з платівок. Таґ дивно було глядіти нам один на одго, що тут від славетної епопеї Бродів знайшлися по сорока роках безталанного існування. Ось Плятон, брат Вілюся Хоми, був тоді тільки „дітваком", тепер сивоголовий, трохи пониклий в очах, каже: „Живу вже на емеритурі, виросли сини мої, доглядаю внуків й часами гублюся... за чім мені слідувати?" А інші подібні йому ще тримаються, ще „держаються" й не піддаються ані лихій долі, ані обставинам нашого невсецілого громадського життя. Десь глибоко у серці горить надія, що може „Хлопці, підемо боротися за славу, за Україну, за нашу державу..."

Мирон Рімінський

В МОСКВІ В ПАРКУ Сокольнікі відбулася демонстрація москвичів на підтримку „політики Кремля про односторонній мораторіюм на випробування нуклеарної зброї". На демонстрацію вони прийшли з гаслами, які прославляли „боротьбу за мир" і осуджували „американських імперіялістів". Перед демонстрантами виступили офіційно затверджені оратори, які прославляли „мирні ініціятиви" генерального секретаря Міхаїла Горбачова і осуджували політику Білого Дому.

Пригадка

Бібліографом святкувань ювілею Тисячоліття Хрищення Руси-України є проф. Осип Кравченюк. Він збирає всі матеріяли, що у будь-який спосіб зв'язані з ювілейними святкуваннями, урочистостями.

Отож, уклінно прохаю всіх українських видавництв, газет, журналів, церковних, наукових, культурних та громадських установ надсилати до нього свої видання, друки, оголошення, наукові та популярні праці, книжки, брошурки.

Проф. О. Кравченюк збирає всі друки, зв'язані з ювілеєм Тисячоліття, ці речі упорядковує та нотує в окремій картотеці. При помочі такої упорядкованої бібліографії можна буде пізніше зробити докладні аналізи й студії того, як ми приготовлялися і як дійсно відсвяткували ювілей Тисячоліття, які ювілейні програми чи проєкти ми намітили, і наскільки їх здійснили.

Михайло Гринчишин, ЧНІ.,
Єпископ-Генеральний Секретар

Prof. Joseph Krawczeniuk
545 South Franklin Street
Wilkes-Barre, Pa. 18702 USA

В РЕЗУЛЬТАТІ СПІЛЬНОЇ болівійсько-американської військової операції в джунглях Болівії, яка триває вже майже місяць, знищені десятки ляbrowse лябораторій, що виробляли кокаїну, і ввезення кокаїни з Болівії в ЗСА припинилося. Однак для того, щоб воно припинилося не на короткий час, а назавжди, спільну операцію треба продовжити. До такого висновку приходять як урядові чинники Болівії, так і американці, які там перебувають. Тому Болівія звернулася до З'єднаних Стейтів Америки з просьбою затримати ще хоч на два місяці шість американських гелікоптерів і 160 вояків. Однак військовою допомогою справа, можливо, не обмежиться. Болівійська делегація, яка минулого тижня прибула у Вашінґтон, звернулася до Білого Дому з просьбою про фінансову допомогу.

ПІД ЧАС КОНЦЕРТІВ „рок-н-рол", багатолюдних зборищ мологодо народу, де часто діються бешкети, траплялися смертельні жертви з-посеред глядачів-слухачів не раз, але досі не часто можна було примусити організаторів такого „ноторійного" збіговища платити адекватне відшкодування жертві, чи, властиво, родині жертви. Але тепер ситуація може змінитися, бо голосна судова справа (рік 1981) — смерть одного глядача на концерті музичної групи „Роллінґ Стонс" закінчилася присудом суду — дати суму 4,7 мільйона долярів для родини вбитого ножем Веслі Аллена Шелтона з Гюстон, Тексас. Гроші заплатить фірма промоторів згаданого концерту — Рейс-Концертс, бо на концерті „Каменів, що котяться" не було відповідної безпеки для глядачів.

Не чути, не чути дзвінка...

Стоять (зліва): Марія Пасічник, Оля Яр, вчителька Ольга Бреславець, вчителька Ванда Багмет, вчителька Ольга Антохій, Дарія Едгар, Зенон Давидович, Мар'яна Едгар.

Це вже 60-ий плідний рік безперебійної науки в нашій школі. За цей чималий час перейшло почерез шкільні кляси велике число учнів, які підсилили свої знання з релігії, української мови, граматики, історії та літератури. Багато з них стали прикладними парафіянами української православної церкви св. Арх. Михаїла в Міннеаполісі та активними одиницями на суспільно-громадській ниві. Ці гарні традиції далі продовжує наша українська православна школа при парафії і тепер.

31-го травня ц.р. сповнилась давно очікувана хвилина для дітей, коли перестав лунати голос дзвінка і, врешті, закінчилися хвилювання на шкільній лаві, перестала з'являтися крапля поту над українською граматикою, історією...і після всього того прийшло приємне дозвілля та солодке спання, бо не треба рано вставати та спішити до школи.

У цей незабутній гарний, соняшний день був оживлений рух біля церкви св. Михаїла, бо приїжджали автами батьки зі своїми дітьми-учнями, щоб перед 9-ою годиною ранку бути на Вдячному Молебні з нагоди закінчення шкільного року. Молебень відправив настоятель парафії о. Ст. Репа, який після Молебня звернувся з коротким словом до учнів, батьків і учителів та побажав гарного відпочинку, а з новими силами та охотою розпочати науку в школі у наступному році.

Уже в парафіяльній залі загомоніли радісні дзвінкі голоси учнів, які зі сміхом і підскоками раділи, що вже не чути дзвінка. Нараз затихло все й учні займали місця на залі клясами. За головним столом сіли учителі на чолі з о. настоятелем Ст. Репою та директоркою школи Валентиною Яр.

На залі батьки учнів та прихильники нашої школи. На обличчях учнів і батьків сяє радість і вичікування вислідів закінчення науки їхніх дітей. Серед усіх учнів відрізняються у цей день ґрадуанти 10-ої кляси. Вони гарно вдягнені й роблять приємне враження на присутніх.

До батьків, учителів і учнів та прихильників нашої школи звернулася змістовним словом невтомна директорка школи В. Яр, підкреслюючи жертвенну, моральну і матеріяльну працю наших добрих і дбаючих батьків, які бажають, щоб їхні діти знали, хто вони і чиїх батьків діти. Вона привітала усіх учнів з добрими успіхами в науці, а спеціяльно звернулася до ґрадуантів, щоб берегли національне ім'я українського народу і були оборонцями і амбасадорами нашої нескореної України.

Потім слідувала роздача свідоцтв, починаючи від садочка. Учням із садочка вручали свідоцтва їх учительки Ліда Полець і Христина Прокопюк (це минулорічні випускниці з нашої школи), учням 1-ої кляси — учителька Оксана Білий: 2-ої кляси — учителька Ліда Щетина; 4-ої кляси — учителька Христина Тащук, 5-ої кляси — учителька Ольга Хоролець, 8-ої кляси в заступництві учительки Н. Каркоць її донька Наталка Каркоць, 9-ої кляси — учителька Ольга Бреславець і 10-ої кляси — учитель Павло Вітрик.

Кожний з учителів, що є опікуном своєї кляси, мав коротке слово до своїх учнів і обдаровував їх олівцями та відзнаками тризуба, а 9-та кляса була ще обдарована від своєї учительки книжкою Л. Українки „Боярина". Потім до ґрадуантів, що закінчили з успіхом 10-ту клясу, звернувся їх опікун учитель Павло Вітрик і побажав їм дальших успіхів в науці та щоб гідно поводились серед чужого оточення і ширили добру славу про наш нарід та були відданими оборонцями Української Православної Церкви та нашого нескореного народу.

У цьому шкільному році закінчили 10-ти річну програму навчання шість учнів, а здали матуру п'ять, а саме: Зенон Давидович, Дарія Едґар, Мар'яна Едґар, Марія Пасічник і Оля Яр. Ґрадуантам були вручені матуральні свідоцтва, а голова Комітету Батьків і рівночасно вчителька нашої школи Ольга Антохій кожному вручила золотий тризубець і нагадала їм, щоб вони з гордістю носили цей тризубець як ознаку свого українського походження і кожний буде цінити їх, як вірних дітей свого народу.

Ґрадуантка Мар'яна Едґар висловила подяку, в імени всіх ґрадуантів, учителям за їх труд і терпеливість під час навчання, що дали учням належне знання про наш нарід і Україну.

На закінчення ґрадуанти відспівали з почуттям пісню „Молоді ми і світ нам відкрито" під диригентурою учительки співу Оксани Білий, а присутні нагородили їх бурхливими оплесками. Після цього учні разом з батьками і учителями поїхали на пікнік до парку Лейк Індепендент, недалеко від Міннеаполісу, де у дружній і веселій атмосфері провели гарно час.

Слід згадати, що наші діти також відзначаються добрими успіхами в науці й в англійській школі, а також знаходять час і бажання та беруть участь в спорті, танцювальних гуртках, грі на бандурі, й в наших шкільних імпрезах — св. Андрія, св. Миколая та Тараса Шевченка, і належать до молодечих організацій — ОДУМ, СУМ, ПЛАСТ.

Як попереднімч роками, так і цього року вийшов друком естетичний журнальчик „Дзвінок" з цікавими знімками з життя та діяльности нашої школи, в ньому є коротенькі та дотепні дописи від наших учнів. За цю кропітливу і жертвенну працю належиться щира подяка усім тим, що спричинилися до оформлення і зредагування нашого „Дзвінка", а саме: Валентині Яр, Олександрові Полцеві, Ліді Полець, Валентині Ланд, Тані Давидович, Діані Пасічник, Галині Грипі, Тамарі Залуцькій, Раї Куданович і Олі Яр.

Діяльність нашої школи є широкогранна і здобула вже добру славу на терені Міннеаполісу в системі навчання дітей у всесторонній галузі українознавства. Школа має гарне приміщення з відповідними шкільними клясами та просторою учительською канцелярією з естетичним оформленням та умебльованням і гарною бібліотекою. За всі ці здобутки завдячуємо жертвенній праці директорці школи Валентині Яр, Комітетові батьків на чолі з учителькою Ольгою Антохій та відданому і невтомному працівникові Олександрові Полцеві.

П.В.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Допоможім Патріярхові

У „Свободі" з 17-го липня ц. р. була поміщена обширна інформація про заплянoвані Громадським комітетом у Чикаґо поминки у першу річницю смерти св. п. Патріярха Йосифа Ісповідника. Згаданий Комітет вирішив використати цю нагоду для зібрання поважнішої суми грошей для диспозиції Блаженнішого Патріярха Мирослава Івана Любачівського. Блаженніший Патріярх хоче здійснити в деякій мірі завіщання св. п. Патріярха Йосифа Ісповідника: викінчити мозаїку в церкві св. Софії у Римі й добудувати потрібні приміщення при УКУ там же. Українська громада в Чикаґо поставилась до цієї справи дуже поважно й позитивно і, як виглядає, будуть гарні успіхи.

Одної чикаґської громади замало, щоб Блаженніший Патріярх міг здійснити намічені пляни, до цього потрібно усіх нас, всіх українських громад, розкинених у діяспорі, а здійснення цих плянів є дуже важливе, конечне, щоб зберегти нашу культуру, що її так нещадно нищить вже століттями наш найгрізніший ворог Москва. Вона обкрадає нас духово і матеріяльно. Вона нищить наші матеріяльні здобутки різними способами, а останньо страшною катастрофою в Чорнобилі. І гинуть наші брати і сестри в Україні, а з ними пропадають усі наші надбання. Москва обкрадає нас із нашої довговічної культури, присвоює собі те, чого ніколи не мала, ось як 1000-ліття Хрищення Руси-України.

Наші поневолені брати і сестри не можуть боронитись, не можуть заперечувати московські брехні, не можуть протиставитись жорстокому режимові. Тому ми тут, свобідні, мусимо ужити всіх наших духових і матеріяльних сил, щоб рятуватись перед цілковитим знищенням. В науковому аспекті працюють наші вчені. Вони мають нелегке завдання, бо проти них діють величезні сили московської пропаґанди і більйони грошей.

Загал українського громадянства на поселеннях мусить також включитись в акцію оборони перед московським загарбництвом. Одна із важливіших ділянок — це матеріяльна допомога в розбудові нашої культури поза засягом московської руки. Мусимо подбати про те, щоб наші культурні надбання збереглися у західньому світі, зокрема у відомих центрах, вогнищах культури і цивілізації.

Одним із таких важливих осередків західнього світу є Рим, Вічне Місто, осідок християнської культури, де наш покійний Патріярх Йосиф Ісповідник розбудував українські інституції.

Незакінчено діло покійного Патріярха Йосифа Ісповідника намагається завершити його наслідник Блаженніший Патріярх Мирослав Іван Любачівський. Він звернувся до українського громадянства в діяспорі з проханням допомогти йому закінчити викладання мозаїки в соборі святої Софії і розбудувати приміщення Українського Католицького Університету в Римі.

Йдучи назустріч намаганням Патріярха, Громадський Комітет в Чикаґо, за благословенням Владики Інокентія Лотоцького, влаштовує в суботу, 6-го вересня ц. р. Поминальні Поминки за св. п. покійного Патріярха Йосифа. Цього дня, о год. 6-ій вечора, в катедрі св. о. Миколая відслужиться поминальна Панахида з участю Владики Іннокентія і епархіяльного духовенства, а опісля, в год. 6.30, в авдиторії школи відбудеться поминальна тризна, на якій головним промовцем буде Архимандрит Любомир Гузар з Риму.

Це буде в Чикаґо, але, як сказано на початку цього допису, українська громада самого Чикаґо не дасть ради. Українці живуть не лише в Чикаґо. Вони є в цілому вільному світі. Всюди є наші більші чи менші скупчення, громади українців. Тому ми сподіваємось, що за Чикаґо підуть інші громади й так усі разом, по своїм спромоaccess спроможностям, більшими чи меншими пожертвами, згідно з нашою старою приповідкою: „Громада по нитці— бідному сорочка", під проводом Патріярха Мирослава Івана завершимо недокінчене діло св. п. Патріярхом Йосифом Ісповідником.

Микола Косарчин

Зустрічі...

(Закінчення зі стор. 2)

рією і половина його мала бути доступною для царя і його царської ґвардії. Увечері після другої зустрічі, цар Александер переплив ріку і поселився в місті Тилзиті.

На протязі дальших двох тижнів вони зустрічалися кожного дня о 9-ій годині ранку на розмови, які тяглися з перервами на спільні обіди і різні паради, до 8-ої години вечора, а часто наради протягалися далеко поза північ. Дня 7-го липня вони погодилися на більшість точок, включно з кордонами Прусії, долею Польщі і статуту Туреччини.

Два дні пізніше, т. зв. Тилзитський договір був підписаний і французька та російська імперії стали формальними союзниками. Наполеон та Александер І відбули їхню кінцеву розмову щоб підписати цей договір і провести ще кілька годин, обговорюючи пляни на майбутнє. Александер пообіцяв відвідати Париж. Після обіду того ж дня, Наполеон відпровадив царя до берегу Німану. Оба імператори обнялися на прощання, під радісні вигуки та салюти їхніх вояків. Наполеон спостерігав, як його колишній (і майбутній) ворог відпливав через ріку Німан.

Оба суверени зустрічалися ще тільки один раз в місті Ерфурті (тепер Східня Німеччина) через два тижні осінню 1808 року. Ще один договір був підписаний, але союзові не судилося довго тривати. В червні 1812 року велика армія Наполеона вдарила через ріку Німан на Росію царя Александра І і почалася війна між двома великими імперіями, яку, як відомо, виграли росіяни.

Тут цікаво буде відмітити, що в подібний спосіб закінчився також договір, що був заключений між Совєтським Союзом і гітлерівською Німеччиною, в 1939 році: за два роки після підписання т. зв. Молотов-Ріббентроп договору, Німеччина почала війну в 1941 році з комуністичною Московією.

Насувається питання: чи так само, тобто війною, закінчаться сучасні розмови на вершинах між комуністичною Москвою і Америкою?

ЗАГАЛЬНО ПРИЙНЯТИЙ погляд серед американського суспільства, що Уряд субсидіює американських фармерів, тепер мусітиме змінитися, якщо вчитатися у нещодавнє дослідження-рапорт, проведений установою „Employment Research Associates" у Лансінгу, Миш. Фармерські терени ЗСА — всі 1,218 повітів у 25-ти агрикультурних стейтах, — платять податку значно більше, ніж до них потім повертаються фонди на різні мілітарні контракти, на затруднення, військово-наукові проєкти тощо. Згідно з вислідом цього дослідження, 25 сільськогосподарських стейтів вплатили у 1985 році до Пентаґону на мілітарний бюджет 163.1 більйона долярів. Вони дістали в 1985 році на весь той фіскальний рік від Уряду 126.8 більйона долярів; отже „тотальна втрата" для названих стейтів була 36.3 більйона долярів. Але в інші частини Америки Уряд надсилає більше фондів, ніж з них вибирає. А фармери начебто залишаються „скривдженими". Всіх повітів у ЗСА є трішки понад 3,000.

Потреба...

(Закінчення зі стор. 2)

Цього останнього питання автор не потребував вияснювати читачам, бо всі, звідки б ми не походили, любимо Львів не менше, чим самі львов'яни. Ось чому автор цих рядків, не-львов'янин, ще 4-го січня 1980 року писав в „Америці" про потребу видати англійською мовою кількатомний збірник про це унікальне місто. Йому відповів у тому таки щоденнику з 4-го березня 1980 року інж. Володимир Е. Богачевський, вказуючи на виданий заходами Алюмнами Високих Шкіл Львова англомовний збірник „Львів; Симпозіюм у його 700-ліття". Автор уважав цю публікацію задовільною, хоч і не виключав потреби доповнити її у майбутньому. На цьому справа видання збірника про Львів чи доповнення згаданої вищезбірної праці завмерла.

Дуже добре, що Олександер Домбровський знову її порушив. Брак бо збірника про Львів є дійсно великою прогалиною у збірці реґіональних збірників, які вийшли дотепер. Причина цього недоліку, мабуть, у тому, що видання збірника про Львів — це величезне завдання, а дотеперішня практика показує, що підшукання добрих авторів є також чималою перешкодою. Поруч споминів, збірник про Львів повинен містити науково опрацьовані історичні статті, як також солідні праці про поодинокі аспекти тамошнього українського життя, життєписи визначних людей — уродженців Львова тощо. Це все не вміститься в один том, і тому при плянуванні збірника треба бути приготованим на кілька томів і на зв'язані з цим кошти видання. Дотепер поодинокі реґіональні комітети спонзорували збірники своїх відносних повітів. Чи ця сама практика оправдає себе у випадку Львова? Побоюємось, що ні. Автім збірник про Львів не повинен бути ділом якогось окремого Львівського комітету, а всіх українців, принаймеше тих з Галицької Землі.

Маємо надію, що О. Домбровський не чекатиме на відгуки на свою корисну статтю, а сам започаткує акцію видання збірника про Львів, зорганізує ініціятивний комітет та підшукає науково підготованих авторів для написання поодиноких статтей. А НТШ повинно помогти фондами, якщо збірка серед громадянства не могла б покрити коштів видання.

Д-р Осип Кравченюк

Вілкс-Беррі, Па.